Transition Assistance and Institutional Building
(IPA Component I) National Programme 2011

Local Integration of Refugees, Internally Displaced Persons and Minority Groups

Contract No.: 12-8715/1

TRAINING PROGRAMME FOR REPRESENTATIVES OF RELEVANT INSTITUTIONS AND CSOs
Final – 12 October 2016

Date 12/10/2016

This project is funded by the European Union

The project is implemented in a consortium led by

TRAINING PROGRAMME FOR REPRESENTATIVES OF RELEVANT INSTITUTIONS AND CSOs
Final – 12 October 2016

The contents of this report are the sole responsibility of EPTISA and its consortium partners and can in no way be taken to reflect the views of the European Union.

DOCUMENT CONTROL SHEET

Project Name:	Local Integration of Refugees, Internally Displaced Persons and Minority Groups
Reference No:	EuropeAid/136616/IH/SER/MK
Contracting Authority:	Central Financing and Contracting Department, Ministry of Finance, Republic of Macedonia
Beneficiaries:	• Ministry of Labour and Social Policy (MLSP); • Cabinet of the Minister without Portfolio; • Secretariat for European Affairs (SEA) • Roma Information Centres (RICs); • National Coordinative Body for Implementation of Strategy and Decade for Roma; • Local self-government units; • Employment Service Agency; • Civil society organizations active in the field of Roma issues, refugees and internally displaced persons.
Consultant:	Eptisa in consortium with CARE, MCIC and Roma Education Fund
Report:	Training programme for representatives of relevant institutions and CSOs
Project activity:	Activity 1.6 - Assessment with recommendations and identifying the specific needs, challenges and measures for institutional support for targeting the Roma street children and delivery of a training.
Project output #:[1]	13. Training programme for representatives of relevant institutions and CSOs

[1] As per the numbering of outputs made in Chapter 12 of the project's Inception Report.

PROJECT SYNOPSIS

Programme Name:	Transition Assistance and Institutional Building (IPA Component I)		
Project Name:	Local Integration of Refugees, Internally Displaced Persons and Minority Groups		
Reference No:	EuropeAid/136616/IH/SER/MK		
Contract Number:	12-8715/1		
Project Duration:	18 months		
Project Commencement Date:	11 January 2016		
Project End Date:	11 July 2017		
Name:	Ministry of Labour and Social Policy (MLSP) ………………………	Central Financing and Contracting Department (CFCD), Ministry of Finance ………………………	EPTISA SOUTHEAST EUROPE doo ……………………..
Role:	*Beneficiary*	*Contracting Authority*	*Contractor*
Address:	Dame Gruev 14	Dame Gruev 12	Orce Nikolov 74
Telephone:	+389 2 311 0700	+389 2 3255 404	+389 2 311 99 07
Fax:	+389 2 311 0700	+389 2 3255 374	+389 2 311 99 89
E-mail:	GMustafova@mtsp.gov.mk	Radica.Koceva@finance.gov.mk	bpetak@eptisa.com
Contact Person:	Gjulten Mustafova	Radica Koceva	Bojan Petak
Overall Objective:	To enhance the state administration and implementation capacities for further strengthening and supporting the local integration process and inclusion of the residential and / or non-residential displaced persons (refugees and internally displaced) and minority groups (Roma), as well increasing the sustainability of their reliance.		
Purpose:	To contribute in supporting the process of residential and / or non-residential displaced persons in their access for provision of comprehensive state administration services, increase self-reliance via participation and inclusion of the displaced persons in the society, as well as improve the quality of life and access to rights and services for social inclusion of the Roma, Ashkali and Egyptian communities in the country.		
Expected Results:	<u>Component 1: Support to the implementation of national and local public policies for Roma inclusion:</u> o Implemented training plan for capacity building of relevant institutions on the Local Action Plans (LAPs) within the implementation of the Roma Strategy and Decade; o Enhanced capacity for all the relevant stakeholders for implementation of Roma Strategy and Decade and memorandum for cooperation with the municipalities; o Local Action Plans for Roma implemented. <u>Component 2: Institutional Capacity Building and Access to Labour Market for refugees and IDPs:</u> o Increased capacity of state institutions and policy makers to deliver integration policies and facilitate access to services; o Achieved economic sustainability; o Increased employability; o Gained experience and best practices in the area of refugee integration.		

Key Activities:	Component I: Support to the implementation of national and local public policies for Roma inclusion: o Activity 1: Supporting the national institutional structure of the Strategy for Roma and Decade of Roma Inclusion; o Activity 2: Supporting the local institutional structure for creation and implementation of Roma policies; Component 2: Institutional Capacity Building and Access to Labour Market for refugees and IDPs. o Activity 3: Institutional capacity building and access to labour market for refugees and IDPs.
Key Stakeholders:	• Unit for Implementation of the Strategy and Decade for Roma (UISDR), MLSP • Unit for Migration, Asylum, and Humanitarian Aid (UMAHA), MLSP
Target Groups:	• MLSP (UISDR and UMAHA) • Cabinet of the Minister without Portfolio • National Coordinating Body for Implementation of Strategy and Decade for Roma • Local self-government units • Employment Service Agency • Civil society organizations active in the field of Roma issues, refugees and internally displaced persons

TABLE OF CONTENTS

INTRODUCTION 8
APPROACH 8
TRAINING DESIGN 8
PARTICIPANTS 9
MONITORING, EVALUATION, AND REPORTING 10
ANNEX 1: DRAFT TRAINING AGENDA 11
ANNEX 2: POWER POINT PRESENTATION 12
ANNEX 3: DRAFT TRAINING EVALUATION QUESTIONNAIRE 20

ABBREVIATIONS

CSW	Centres for Social Work
DC	Day Care Centres
ILO	International Labour Organization
ISA	Institute for social affairs
LIRIKUS	A data collection system in the Centres for Social Work
MLSP	Ministry of Labour and Social Policy
MoI	Ministry of Interior
NGO	Non-governmental Organization
RHMs	Roma Health Mediators
RIC	Roma Information Centre
SNKE	Senior Non-Key Expert
UNCRC	UN Convention on the Rights of the Child
UNICEF	United Nations Children's Emergency Fund

INTRODUCTION

The purpose of this document is to present the programme designed for a capacity building session for representatives of relevant institutions and CSOs on the situation of Roma street children. This programme (Output 13)[2] contributes to the implementation of Activity 1.6 ("Assessment with recommendations and identifying the specific needs, challenges and measures for institutional support for targeting the Roma street children and delivery of a training"). To this end, it draws on the draft *Assessment report with recommendations for care of Roma Street children* (Output 12) produced in the framework of the same Activity.[3] At the same time, this document constitutes the basis for the final output of this Activity, delivery of the training programme (Output 14).

APPROACH

The goal of the training programme is to enhance the capacity of actors involved in providing support for Roma street children through a structured presentation and discussion of the findings of the *Assessment report with recommendations for care of Roma street children*. The consultations with the relevant institutions and civil society organizations held in the framework of the assessment underlying the current programme yielded the conclusion that a single, central training event bringing together key actors from government institutions and civil society would provide the best basis for developing measures to address the specific needs and challenges faced by Roma street children with an eye to improving institutional support targeting this group.

TRAINING DESIGN

The training will be delivered as a one-day event in Skopje by the Senior Non-Key Expert (SNKE) – Roma Street Children Inclusion Expert, who also led the preparation of the *Assessment report with recommendations for care of Roma street children.*

Administrative and logistical support in preparing, implementing, assessing, and reporting on the training will be provided by the EPTISA Project Team. A draft agenda for the training event is provided in Annex 1.

The training will start with personal introductions of the participants attending the training. Following the introductions a general overview will be given of the project's Activity 1.6 "Assessment with recommendations and identifying the specific needs, challenges and measures for institutional support for targeting the Roma street children and delivery of a training".

---

[2] Training programme for representatives of relevant institutions and CSOs.

[3] See EPTISA, *Specific Needs, Challenges and Measures for Institutional Support of Roma Street Children* (Skopje: EPTISA, 2016).

The *Assessment report with recommendations for care of Roma street children* will be presented using a Power Point Presentation (Annex 2). The presentation will focus on the following topics:

- Overview of the approach used and activities implemented in preparing the report;
- Overview of the report structure and main chapters;
- Overview of main conclusions of the research and the report;
- Challenges and recommendations.

After presenting the key challenges and recommendations, a discussion with the participants will take place. The discussion will be led by the SNKE and moderated by the Team Leader. Based on this discussion, the final recommendations and closing remarks of the event will be given.

PARTICIPANTS

Stakeholders invited to participate in the training will be representatives of the same institutions and organizations who participated in the research undertaken in preparing the *Assessment report with recommendations for care of Roma street children*. This approach to the selection of training participants provides measures of continuity relative to the field research conducted in the framework of the assessment while allowing key stakeholders to view and reflect on their own contributions to the assessment alongside the contributions of others. Any additional recommendations / conclusions made during the discussion at the event will be part of the final revised version of the Assessment report. This is also a reason for choosing the same participants as the ones met during the primary research.

The institutions / organizations from which the participants are being invited are listed below (in alphabetical order):

- CSW from Bitola, Veles, Tetovo, Gostivar, Kichevo, Kumanovo, Kavadarci, Negotino, Ohrid, Shtip
- CSW Skopje
- DC Gazi Baba and DC Kisela Voda
- DC Shuto Orizari, NGO “Defence for children’s rights”
- First Children’s Embassy in the World “Megasi”
- Institute for Social Affairs
- Ministry of Education and Science
- Ministry of Health
- Ministry of Labour and Social Policy
- Ministry of Local Self-government
- NGO HERA

- NGO HOPS
- NGO MIR
- NGO SOS Children's Village
- NGO SUMNAL
- NGO Umbrella
- Office of the Ombudsman
- State Council for Prevention of Juvenile Delinquency
- UNDP
- UNICEF

MONITORING, EVALUATION, AND REPORTING

Immediately following the final session of the training, participants will be asked to complete an evaluation questionnaire prepared specifically for this event. The questionnaire, a draft of which is included in this document as Annex 3, will consist of three main sections:

- Assessment of the individual presentations and themes included in the training agenda;
- Impressions of the event as a whole; and
- Additional comments on presentations/discussions, logistical organization and suggestions for coordination and future cooperation.

Following the event, participant responses from the evaluation questionnaires will be aggregated in an event report summarizing the main proceedings of the training. The report will also include annexes containing the list of training participants, final training agenda, and materials used in delivering the training.

ANNEX 1: DRAFT TRAINING AGENDA

09:30-10:00 Arrival and registration of participants

10:00-10:30 Personal introductions

10:30-11:00 General overview of project Activity 1.6 "Assessment with recommendations and identifying the specific needs, challenges and measures for institutional support for targeting the Roma street children and delivery of a training":

- Research methodology
- Report structure
- Key findings

11:00-11:15 Coffee/tea break

11:15-12:15 Key challenges and recommendations

12:15-13:00 Discussion

13:00-14:00 Lunch

14:00-15:00 Discussion

15:00-15:15 Coffee/tea break

15:15-16:30 Recommendations and closing remarks

This EU funded project is implemented in a consortium led by Eptisa Southeast Europe doo

ANNEX 2: POWER POINT PRESENTATION

12/10/2016

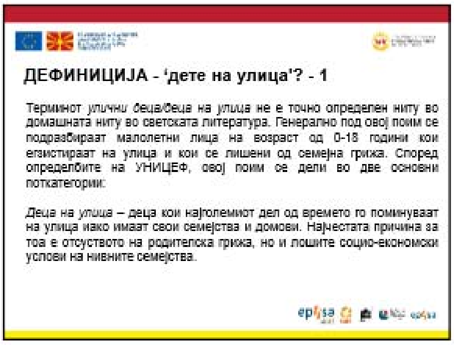

1

12/10/2016

ДЕФИНИЦИЈА - ‘дете на улица’? - 2

Улични деца – деца кои буквално живеат на улица (или надвор од нормална семејна средина) постојано. Кај овие деца отсуствува родителска грижа и заштита, без разлика дали тие го напуштиле домот/родителите/старателите или пак родителите/старателите ги напуштиле нив. Понекогаш може да постојат семејни врски, но тие се многу слаби, повремени и незначителни во поглед на потребите на детето за грижа и заштита.

СТАТИСТИКА - 1

Врз основа на различни извештаи од различни институции, различна бројка на деца на улица во РМ е евидентирана. Проблем – различен временски период.

- Има околу 1.000 "деца на улица", од кои 95 % се Роми. Врз основа на расположливите податоци, скоро сите деца на улица имаат семејство но го поминуваат денот на улица (во питачење, миење на возила и др.). Поголемиот дел од нив живее во импровизирани куќи со ограничен пристап до вода и струја; не одат во училиште; не се здравствено осигурени. Незапишувањето на децата во матичната книга на родени е исто така голем проблем помеѓудецата Роми на улица. (UNICEF Проценка на состојбата на децата на улица, 2005)

СТАТИСТИКА - 2

- Информациите од НП, врз основа на податоци од ЦСР, во 2011 имало 719 деца на улица во 8 града: Кичево, Кочани, Куманово, Кавадарци, Прилеп, Ресен, Струмица и Скопје.

СТАТИСТИКА - 3

Постои голема разлика во податоците во извештаите и во LIRIKUS базата на податоци. На пр. во 2015 година во базата на податоци LIRIKUS беа пријавени 189 деца на улица, од кои 183 Роми. Од нив, само во Скопје беа пријавени 122 деца на улица, од кои 120 Роми. НАД 95% се Роми.

Во импровизирани куќи под Скопско Кале живеат 79 деца (12 бебиња на возраст до 2 години, 62 деца на возраст од 2 до 15 години и 5 деца од 15 до 18 години).

СТАТИСТИКА - 4

ДЦ во Шуто Оризари во текот на 2015 год. работел со 104 деца на улица од Шуто Оризари. ДЦ во Кисела Вода во 2015 год. работел постојано со 16 деца со решение од ЦСР и дополнителни 30 деца кои доаѓале на адаптација. ДЦ во Гази Баба во 2015 год. работел прво со 18 деца, а потоа и со дополнителни 15 деца со решение од ЦСР и со 10 деца на адаптација.

Врз основа на овие информации само во Скопје, во 2015 година имало повеќе од 250 деца на улица, повеќето од нив Роми, но во базата на податоци LIRIKUS во 2015 година се евидентирани само 122 деца на улица во Скопје, од кои 120 Роми.

ЗАКОНСКИ И ПОДЗАКОНСКИ АКТИ

- Конвенцијата за правата на детето
- Закон за социјална заштита
- Закон за правда за децата
- Закон за семејство
- Кривичен Законик
- Закон за локална самоуправа
- Закон за финансирање на единиците на локалната самоуправа
- Закон за матична евиденција
- Закон за основно образование и Закон за средно образование
- Закон за здравствено осигурување и Закон за здравствена заштита
- Закон за домување
- Мултидисциплинарен Протокол за постапување (идентификување и упатување) со деца на улица/улични деца во РМ, 02/2010 ...

2

МЕРКИ ЗА ИНСТИТУЦИОНАЛНА ПОДРШКА НА ДЕЦА РОМИ НА УЛИЦА - 1

Социјални услуги:

Владата на РМ во 2010 го усвои Мултидисциплинарниот Протокол за постапување (идентификување и упатување) со деца на улица/улични деца во РМ

- Со Протоколот се воведува унифициран, стандардизиран и единствен начин на постапување (идентификување и упатување) со децата на улица/улични деца на територијата на РМ кој преку мултидисциплинарен и мултисекторски приод создава основа за отргнување на овие деца од улица, нивна заштита и целосно вклучување во општеството.

МЕРКИ ЗА ИНСТИТУЦИОНАЛНА ПОДРШКА НА ДЕЦА РОМИ НА УЛИЦА - 2

Социјални услуги:

- ЦСР, МВР, МОН, МЗ, МП, МЛС, НВО
- Проект на МТСП за патролен социјален работник во соработка со Црвен Крст започнува во 2012. 3 тима, секој составен од 3 социјални работника патролира во општините Ѓорче Петров, Центар и Гази Баба.
- Национална СОС линија 15 505

МЕРКИ ЗА ИНСТИТУЦИОНАЛНА ПОДРШКА НА ДЕЦА РОМИ НА УЛИЦА - 3

Образование:

- МТСП е координатор на проектот "Инклузија на децата Роми во државните градинки".
- Програм за условен паричен трансфер за средно образование. Не постои програм за условен паричен трансфер за основно образование.

МЕРКИ ЗА ИНСТИТУЦИОНАЛНА ПОДРШКА НА ДЕЦА РОМИ НА УЛИЦА - 4

Образование:

- Не постои соодветно решение за образование за децата кои ја надминале возрасната граница пропишана за упис во прво одделение.
- Има недостаток на организиран стручен тренинг и други работни вештини за децата на улица кои посетуваат дневен центар во согласност со нивните потреби за економско зајакнување и зголемување на можностите за независна егзистенција (постарите деца).

МЕРКИ ЗА ИНСТИТУЦИОНАЛНА ПОДРШКА НА ДЕЦА РОМИ НА УЛИЦА - 5

Здравство

- Не постои посебна програма за здравствена заштита за децата Роми на улица.
- проблем со децата Роми на улица кои немаат документи (не се запишани во матична книга или немаат средства да извадат документи).
- Недостиг на финансиски средства за превоз, партиципација и лекови.

МЕРКИ ЗА ИНСТИТУЦИОНАЛНА ПОДРШКА НА ДЕЦА РОМИ НА УЛИЦА - 6

Здравство

- Ромските здравствени медијатори (РЗМ) започнаа со работа во 2011. Министерството за здравство ја усвои Стратегиската рамка за подобрување на здравствениот и социјалниот статус на Ромите во РМ. Во моментов има 11 РЗМ во РМ.

12/10/2016

МЕРКИ ЗА ИНСТИТУЦИОНАЛНА ПОДРШКА НА ДЕЦА РОМИ НА УЛИЦА - 7

Искористување на детскиот труд

- Децата во РМ се вклучени во искоритување на детскиот труд, вклучувајќи го и питачењето. Дел од децата се исто така вклучени и во комерцијалната сексуална експлоатација.
- Најголемиот број на деца вклучени во искористување на нивниот труд на улица или питачат или продаваат цигари или други мали предмети на улица или по рестораните. Ромите се процентуално најзастапени кај децата на улица.

МЕРКИ ЗА ИНСТИТУЦИОНАЛНА ПОДРШКА НА ДЕЦА РОМИ НА УЛИЦА - 8

Искористување на детскиот труд

- Најголемиот број жртви на трговија со деца во Македонија се девојчиња од 14 до 17 години кои се вклучени во домашна трговија за комерцијална сексуална злоупотреба и принудна работа во баровите и ноќните клубови. Девојчиња од Ромска националност исто така се жртви на присилни рани бракови и како резултат на тоа истите се жртви и на трудова и на сексуална експлоатација.
- Редовни контроли ЦСР со асистенција на МВР - 2 пати неделно. Во 2015 година и 2 вонредни акции беа изведени во Април и Јуни 2015 за идентификација и помош на децата на улица. Резултати од контролите?

ПОДРШКА НА ДЕЦАТА РОМИ НА УЛИЦА ОД СТРАНА НА НВО

- НВО "Здружение за заштита на правата на децата"
- НВО "СОС Детско село Македонија"
- НВО "Прва Детска Амбасада во светот МЕЃАШИ"
- НВО ХОПС
- НВО МИР
- НВО АМБРЕЛА
- НВО ХЕРА

ДНЕВЕН ЦЕНТАР ЗА ДЕЦА НА УЛИЦА – 1

- Дневен центар за деца на улица/улични деца во РМ може да биде основан од страна на државата, НВО, ЛС, како и по иницијатива од приватниот сектор.
- Дневните центри за улични деца/деца на улица на децата и на членовите на нивните семејства им обезбедуваат лична хигиена, исхрана, воспитно-едукативни услуги, советувалишна работа, културно-забавни и рекреативни активности.

ДНЕВЕН ЦЕНТАР ЗА ДЕЦА НА УЛИЦА – 2

- Мултидисциплинарниот тим работи со децата кои престојуваат во дневниот центар и согласно со карактеристиките на детето изготвува индивидуален план за работа. Индивидуалниот план вклучува воспитание, стекнување на основни хигиенски навики, образовни активности и друго и ДЦ го изготвува во консултација со сите релевантни партнери/институции (ЦСР, МОН, ДПИ, МЗ и ЗД). Исто така, ДЦ работи и со родителите на децата кои престојуваат во дневниот центар преку советувалиштето кое е составен дел на ДЦ.

ДНЕВЕН ЦЕНТАР ЗА ДЕЦА НА УЛИЦА КИСЕЛА ВОДА - 1

Дневниот центар за деца на улица во Кисела Вода е сместен во дел од просториите на Детската градинка „Весели цветови", во општината Кисела Вода. При посетата, во Дневниот центар беа затекнати децата од ДЦ од Гази Баба кој привремено не работи поради реновирање. Поголемиот број деца кои ги посетуваат овие два центри се од Ромска националност. Децата стекнуваат основни хигиенски навики и основни образовни познавања кои ќе им помогнат полесно да се вклучат во образовниот процес.

4

This EU funded project is implemented in a consortium led by Eptisa Southeast Europe doo

12/10/2016

ДНЕВЕН ЦЕНТАР ЗА ДЕЦА НА УЛИЦА
КИСЕЛА ВОДА - 2
Потреба од дополнителен стручен кадар како и дополнителни материјали за работа со децата.
ДЦ Кисела Вода во 2015 работел постојано со 16 деца упатени со решение на ЦСР и дополнителни 30 деца на адаптација.
ДЦ Гази Баба во 2015 работел постојано со 33 деца упатени со решение на ЦСР и дополнителни 10 деца на адаптација.

ДНЕВЕН ЦЕНТАР ЗА ДЕЦА НА УЛИЦА
ШУТО ОРИЗАРИ - 1
Дневниот центар за деца на улица во Шуто Оризари на Здружението за заштита на правата на детето, работи од 2006 год. и се наоѓа во просториите на градинката „Снежана" во општината Шуто Оризари.
Центарот работи со деца на улица од населбата Шуто Оризари, како и со нивното потесно семејство. Овој дневен центар, од страна на децата и нивните семејства е перцепиран како центар каде може да ги остварат своите потреби и да ги добијат потребните информации. Децата кои го посетуваат овој центар се од општината Шуто Оризари, а се евидентирани како деца кои се занимаваат со питачење.

ДНЕВЕН ЦЕНТАР ЗА ДЕЦА НА УЛИЦА
ШУТО ОРИЗАРИ - 2
Една од целите на Дневниот центар е социјална инклузија на ромските деца и нивно оттргнување од улиците, односно вклучување на децата во општественото живеење, а пред се во воспитно – образовниот процес. Децата кои го посетуваат овој дневен центар добиваат еден оброк на ден, облека, обувки, знаења и вештини за одржување на хигиената преку креативно – едукативни работилници.
ДЦ Шуто Оризари во текот на 2015 година работел со 104 деца на улица.

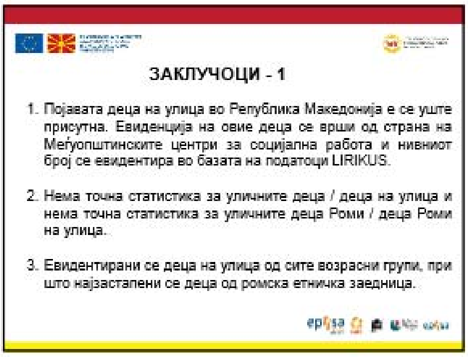
ЗАКЛУЧОЦИ - 1
1. Појавата деца на улица во Република Македонија е се уште присутна. Евиденција на овие деца се врши од страна на Меѓуопштинските центри за социјална работа и нивниот број се евидентира во базата на податоци LIRIKUS.
2. Нема точна статистика за уличните деца / деца на улица и нема точна статистика за уличните деца Роми / деца Роми на улица.
3. Евидентирани се деца на улица од сите возрасни групи, при што најзастапени се деца од ромска етничка заедница.

ЗАКЛУЧОЦИ - 2
4. Постои проблем со уписот на децата Роми на улица во матичната книга на родени. Постојат неколку причини за оваа појава: деца родени во домашни услови и непријавени, родители без изводи, родители кои се странски државјани, итн, што создава проблем за вклучување на децата во социјална и здравствена заштита и нивно вклучување во образовниот процесот.
5. Недостаток на техники на работа / третмани на децата од улица на самото место, односно на улица и нивна поголема вклученост во корисни активности. Децата на улица кои не ги посетуваат дневните центри не се опфатени со работа / третман од страна на професионалци.

ЗАКЛУЧОЦИ - 3
6. Дневен центар за деца на улица нема во сите градови каде што се евидентирани деца на улица, а и таму каде што има таков центар капацитетот не задоволува.
7. Не се сите деца Роми на улица опфатени во образовниот процес. Дел од децата на улица се надвор од училишните клупи, поради проблемот со неевидентирање во матичната книга на родените, или пак од причина што ја надминале возраста за упис во прво одделение. Голем број од децата кои се запишани во основното училиште, не го посетуваат редовно училиштето, а немаат ниту врсничка ниту менторска поддршка за успешна ресоцијализација.

5

12/10/2016

ЗАКЛУЧОЦИ - 4

8. Децата Роми на улица кои посетуваат Дневен Центар (државен) не посетуваат училиште. Недостаток на соработка со средните стручни училишта (одделот за кариера) за обука на децата Роми на улица кои завршиле основно училиште.

9. Недостаток на пракса и волонтирање на студенти кои студираат на Институтите за социјална политика, психологија и други сродни сектори, како и други засегнати страни со цел да се зајакне капацитетот на институциите / организациите, мобилни тимови, градинките и основните училишта во работата со децата Роми на улица.

ЗАКЛУЧОЦИ - 5

10. Не постои програм за упис на Децата Роми на улица во градинките. Проект "Инклузија на деца Роми во детските градинки", координиран од страна на МТСП и поддржан од страна на државата.

11. Недоволно ниво на здравствена заштита и третман на деца Роми на улица од страна на здравствените институции, особено зависници. Не постои организиран систем на задолжително редовни лекарски прегледи за децата Роми на улица и нивна редовна имунизација. Постои недостаток на програми кои ќе ги вклучат децата Роми кои немаат изводи.

ЗАКЛУЧОЦИ - 6

12. Отсуство на третмани / работа / со родителите на децата Роми на улица. Подигнување на свеста и одговорноста на родителите на децата Роми на улица за одговорно родителство, за важноста на раниот детски развој, превенција и третман на зависности, планирање на семејство.

13. Отсуство на организирана и бесплатна правна помош, поддршка и совети за родителите и децата Роми на улица (особено сторители на кривични дела или прекршоци, деца во ризик, зависници, малолетнички бракови) за правните последици од таквата акција, со цел подигнување на свеста и превенција.

ЗАКЛУЧОЦИ - 7

14. Стручните тимови кои работат со децата на улица (од ЦСР и НВО) имаат потреба од континуирани обуки за зајакнување на нивните капацитети и професионални вештини.

15. Локалната власт - општината е клучен фактор во подобрување на системот на заштита на децата за поддршка на ромските деца на улица. Постојат слабости во собирање на податоци и голема потреба за создавање на нов систем за собирање на податоци од локалните власти, кои ќе ги дополнуваат и националните бази на податоци.

ПРЕПОРАКИ - 1

1. СТАТИСТИКА - Систем на податоци за улични деца / деца на улица. Добивањето на точни податоци за улични деца / деца на улица е од суштинско значење за професионалците, креаторите на политиките и донаторите, кои може да ги користи овие информации за подобро да ги насочат своите програми и политики.
   - идентификација на деца Роми на улица, ЦСР, НВО, општина, помош од РИЦ и ромски здравствени медијатори.

2. Обезбедување на упис во матичната книга на родени за сите деца Роми на улица. Подготовка на посебна база на податоци за овие деца и користење на сите расположливи средства овие деца да добијат изводи (пр. ДНК тест).

ПРЕПОРАКИ - 2

3. Зголемување на бројот на Дневни центри за деца на улица / деца на улица. Отворање на повеќе центри во областа каде што оваа категорија на деца живее за поголем пристап и работа со овие деца и нивните семејства.

4. Поголема вклученост на локалната самоуправа во заштита и инклузија на децата Роми на улица. Општините се одговорни за социјалната заштита и заштита на деца - деца на улица, деца без родители и родителска грижа; деца со воспитно-социјални проблеми, домување на лица со социјален ризик... Поголемо учество на локалната самоуправа, со цел да се грижи за социјалните проблеми на населението, особено за заштита и остварување на правата на децата Роми на улица. – Употреба на Блок дотациите за отворање на ДЦ за улични деца / деца на улица или да се формираат мултидисциплинарни мобилни тимови за улични деца / деца на улица.

6

12/10/2016

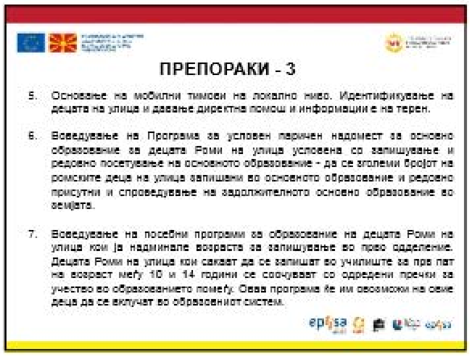
ПРЕПОРАКИ - 3
5. Основање на мобилни тимови на локално ниво. Идентификување на децата на улица и давање директна помош и информации е на терен.
6. Воведување на Програма за условен паричен надомест за основно образование за децата Роми на улица условена со запишување и редовно посетување на основното образование - да се зголеми бројот на ромските деца на улица запишани во основното образование и редовно присутни и спроведување на задолжителното основно образование во земјата.
7. Воведување на посебни програми за образование на децата Роми на улица кои ја надминале возраста за запишување во прво одделение. Децата Роми на улица кои сакаат да се запишат во училиште за прв пат на возраст меѓу 10 и 14 години се соочуваат со одредени пречки за учество во образованието помеѓу. Оваа програма ќе им овозможи на овие деца да се вклучат во образовниот систем.

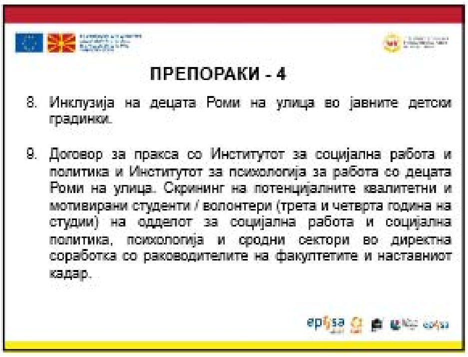
ПРЕПОРАКИ - 4
8. Инклузија на децата Роми на улица во јавните детски градинки.
9. Договор за пракса со Институтот за социјална работа и политика и Институтот за психологија за работа со децата Роми на улица. Скрининг на потенцијалните квалитетни и мотивирани студенти / волонтери (трета и четврта година на студии) на одделот за социјална работа и социјална политика, психологија и сродни сектори во директна соработка со раководителите на факултетите и наставниот кадар.

ПРЕПОРАКИ - 5
10. Изработка на програма за бесплатна здравствена заштита за децата Роми на улица во примарна, секундарна и терцијарна здравствена заштита. Обезбедување здравствена заштита за децата зависници од психотропни супстанци. Отворање на центри за лекување на децата корисници на дроги, кои ќе нудат рехабилитација и ресоцијализација.
11. Развој на програми за превенција. ЦСР да преземат мерки за спречување на децата од семејства во ризик да станат деца на улица, обезбедување на соодветна заштита и правилно воспитување, унапредување на услови на егзистенција на семејствата кои имаат деца на улица...

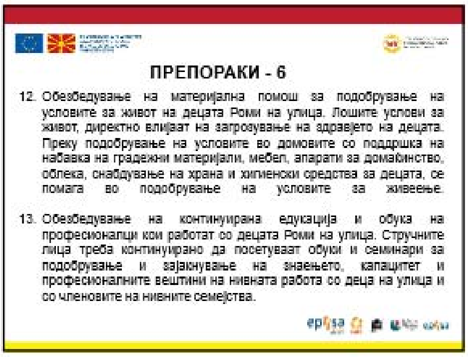
ПРЕПОРАКИ - 6
12. Обезбедување на материјална помош за подобрување на условите за живот на децата Роми на улица. Лошите услови за живот, директно влијаат на загрозување на здравјето на децата. Преку подобрување на условите во домовите со поддршка на набавка на градежни материјали, мебел, апарати за домаќинство, облека, снабдување на храна и хигиенски средства за децата, се помага во подобрување на условите за живеење.
13. Обезбедување на континуирана едукација и обука на професионалци кои работат со децата Роми на улица. Стручните лица треба континуирано да посетуваат обуки и семинари за подобрување и зајакнување на знаењето, капацитет и професионалните вештини на нивната работа со деца на улица и со членовите на нивните семејства.

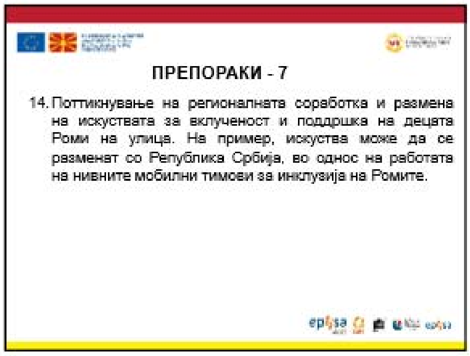
ПРЕПОРАКИ - 7
14. Поттикнување на регионалната соработка и размена на искуствата за вклученост и поддршка на децата Роми на улица. На пример, искуства може да се разменат со Република Србија, во однос на работата на нивните мобилни тимови за инклузија на Ромите.

ДОБРИ ПРАКТИКИ
Мобилни тимови за инклузија на Ромите во Р. Србија:
Мобилните тимови се составени од координатор за ромски прашања во општината, Ромски здравствен медијатор, педагошки асистент, претставник од ЦСР и претставник од Агенцијата за вработување.
Мобилните тимови како пилот проект функционираат во 20 општини во Р.Србија како би им овозможиле на корисниците пристап и остварување на правата.
Добри резултати после 2 години од нивното формирање може да се забележат во областите на образование, вработување, здравствена и социјална заштита.
Се инсистира на теренска работа и работа во населбите, затоа што проблемите на Ромите најчесто не стигнуваат до оние кои одлучуваат за нив.

7

12/10/2016

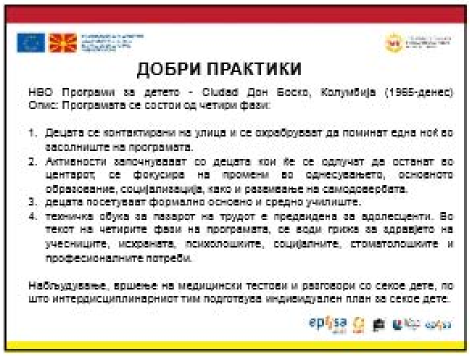
ДОБРИ ПРАКТИКИ
НВО Програми за детето - Ciudad Дон Боско, Колумбија (1965-денес)
Опис: Програмата се состои од четири фази:
1. Децата се контактирани на улица и се охрабруваат да поминат една ноќ во засолниште на програмата.
2. Активности започнуваат со децата кои ќе се одлучат да останат во центарот; се фокусира на промени во однесувањето, основното образование, социјализација, како и развивање на самодовербата.
3. децата посетуваат формално основно и средно училиште.
4. техничка обука за пазарот на трудот е предвидена за адолесценти. Во текот на четирите фази на програмата, се води грижа за здравјето на учесниците, исхраната, психолошките, социјалните, стоматолошките и професионалните потреби.
Набљудување, вршење на медицински тестови и разговори со секое дете, по што интердисциплинарниот тим подготвува индивидуален план за секое дете.

Group Discussion

Keti Jandrijecka Jovanova
Senior Non-Key Expert
078/35 44 60
E-mail: ketijovanova@ymail.com
Ви благодарам на вниманието!

8

ANNEX 3: DRAFT TRAINING EVALUATION QUESTIONNAIRE

Project: "LOCAL INTEGRATION OF REFUGEES, INTERNALLY DISPLACED PERSONS AND MINORITY GROUPS"

Event: NEEDS, CHALLENGES, AND MEASURES FOR ROMA STREET CHILDREN (in connection with Project Activity 1.6)

Date/Place of event:

13 October 2016, Skopje

Name of presenter/facilitator:

Keti Jandrijeska Jovanova

Presentations and discussion themes:

- General overview of project Activity 1.6:Assessment with recommendations and identifying the specific needs, challenges and measures for institutional support for targeting the Roma street children and delivery of a training
- Presentation of *Assessment report with recommendations for care of Roma street children*
  - Overview of approach used and activities implemented in preparing report
  - Overview of report structure and main chapters
  - Overview of main conclusions of research and report
  - Challenges and recommendations
- General discussion on the report

Assessment of presentations and themes: Draw a line through the circle in the spectrum which best expresses your opinion.

	Weaknesses in presentation/difficult to understand/insufficient information/not relevant	**Very well presented/easy to understand/excellent basis for next steps in the Project/relevant**
Overview of approach used and activities implemented in preparing report	○—○—○—○—○	
Overview of report structure and main chapters	○—○—○—○—○	
Overview of main conclusions of research and report	○—○—○—○—○	
Challenges and recommendations	○—○—○—○—○	
General discussion on the report	○—○—○—○—○	

Your impressions of the event as a whole:
Draw a line through the circle in the spectrum which best expresses your opinion about the event.

○—○—○—○—○
Poor thematic coverage Good thematic coverage

○—○—○—○—○
Difficult to understand Easy to understand

○—○—○—○—○
Insufficient time for discussion Sufficient time for discussion

○—○—○—○—○
Insufficient inclusion of relevant actors Sufficient inclusion of relevant actors

○—○—○—○—○
Boring Interesting

○—○—○—○—○
Inappropriate project materials distributed Appropriate project materials distributed

○—○—○—○—○
My expectations are not fulfilled My expectations are completely fulfilled

○—○—○—○—○
Event is not well organized Event is well organized

Your additional comments on the presentations/discussions, logistical organization and suggestions for coordination and future cooperation: